

HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

RADA FUNDACJI
Halina Bortnowska-Dąbrowska
Jerzy Ciemniowski
Janusz Grzelak
Marek Antoni Nowicki
Marek Safjan
Stefan Starczewski

ZARZĄD FUNDACJI
Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Zbigniew Hołda
Sekretarz: Adam Bodnar
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, 20 marca 2008 r.

1276 / 941/2008/PIP/PK

Szanowny Pan
prof. dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski
Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie wyrazić swoją wątpliwość co do słuszności i zasadności braku możliwości ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie przez osoby skazane na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 78 § 1 Kodeksu karnego: „Skazanego można warunkowo zwolnić po odbyciu przez niego co najmniej połowy kary, **jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach**”. Naszym zdaniem przepis ten wprowadza nieuzasadnione ograniczenie możliwości starania się o skorzystanie z tego środka probacyjnego. Osoby skazane na karę do 6 miesięcy pozbawienia wolności w ogóle pozbawione są szans na warunkowe przedterminowe zwolnienie, a osoby skazane na karę od 7 do 11 miesięcy pozbawienia wolności poddane są surowszym warunkom uzyskania tego środka niż sprawcy skazani na wyższe kary (aby starać się o warunkowe zwolnienie muszą faktycznie odbyć więcej niż połowę kary).

Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka takie zróżnicowanie warunków starania się o uzyskanie warunkowego przedterminowego zwolnienia nie ma wystarczającego uzasadnienia – ani teoretycznego, ani praktycznego. Nie może być nim bowiem – podnoszona czasem w literaturze fachowej – idea kary krótkiej jako „terapii szokowej”, ani trudności w zorganizowaniu i przeprowadzeniu w krótkim czasie procesu resocjalizacyjnego (por. A. Marek, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1999, str. 231, podobnie wydanie z 2005 r.).

Nawet jeśli przyjąć, że koncepcja kary krótkiej działającej „szokowo” jest prawdziwa (co wcale nie zostało dowiedzione), nie wyjaśnia ona w żaden sposób, dlaczego czasem trwania tej kary miałyby być akurat 6 miesięcy. Wydaje się, że zupełnie wystarczającą

granicą byłaby kara 3 miesięcy (lub 1 miesiąca) pozbawienia wolności. Krótszy czas przebywania w zakładzie karnym pozwoliłby na uchronienie przed demoralizacją osób skazanych na krótką karę pozbawienia wolności. Można nawet wskazać, że wydłużenie trwania kary pozbawienia wolności ponad potrzebę niweluje pozytywne aspekty przeżytego przez sprawcę szoku.

Trudności w zorganizowaniu i przeprowadzeniu w krótkim czasie procesu resocjalizacyjnego także nie mogą być uzasadnieniem różnicowania sytuacji prawnej osób skazanych. Nie ma bowiem żadnego dowodu na to, że proces ten jest możliwy do przeprowadzenia w okresie tylko trochę dłuższym (np. 7 miesięcy). Ponadto nie wszyscy skazani, w tym w szczególności skazani na krótkie kary pozbawienia wolności, wymagają resocjalizacji. Świadczy o tym fakt skazywania sprawców przestępstw na kary poniżej 6 miesięcy pozbawienia wolności. Orzekając o takiej właśnie karze sąd z pewnością nie kieruje się dyrektywą resocjalizacji. Co więcej o tym, czy proces resocjalizacji został pomyślnie zakończony, decyduje sąd penitencjarny. Nie widać zatem powodów, by narzucać mu w tym względzie ograniczenia czasowe.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka stoi na stanowisku, że w zakresie starania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie ustawodawca może wprowadzać różne ograniczenia i posiada w tym zakresie szeroki margines uznania. Muszą być one jednak takie same dla wszystkich skazanych, albo konieczne jest wykazanie, że zróżnicowanie zasad przyznawania tego środka probacyjnego jest uzasadnione. W odmiennym przypadku można bowiem mówić o nierówności wobec prawa.

Problem poruszany w niniejszym piśmie przez Helsińską Fundację Praw Człowieka dotyczy stosunkowo licznej grupy skazanych. Według informacji opublikowanych na Ogólnopolskim Portalu Służby Więziennej - skazanych na kary do 6 miesięcy pozbawienia wolności jest ok. 6.000 osób, a na kary od 6 miesięcy do 1 roku ponad 13.000 osób (razem ok. 20.000 na ogólną populację prawie 73.000 osadzonych; dane na dzień 31 grudnia 2007 r.).

W związku z powyższym zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o rozważenie zainicjowania prac ustawodawczych w celu zmiany podstaw formalnych orzekania o warunkowym przedterminowym zwolnieniu określonych w art. 78 § 1 Kodeksu karnego.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Danuta Przywara
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Danuta Przywara
Danuta Przywara

Adam Bodnar
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
SEKRETARZ ZARZĄDU
Adam Bodnar
Adam Bodnar

